

Återsändes.

092

Specialfrågelista om Odlingsväxter
och växtföljd.

1. Vilket var huvudsädet i socknen i äldre tid? I vilket sädeslag levererades tionen? Vilken säd var brödsäd (bakmjöl)? grötsäd (kokmjöl)? Voro möjligen förhållandena olika i olika delar av socknen?
2. Finnas några som helst minnen av odling i äldre tid inom socknen av följande växter: vete? spelt? bönor? bladkål (huvudkål)? tobak?
3. Finns uppgift om någon by inom socknen, där man alls ej odlat korn? Vilken kan orsaken härtill ha varit? Vilken kornsort odlade man (4-radigt eller annat)?
4. Sådades råg annat än på svedjefallen? Möjligen i kitte? Var det i så fall samma rågsort som svedjerågen?
5. Om havre ej var huvudsädet på orten, såddes den möjligen till grönfoder? På vad slags jord? Eller var havren, åtminstone i vissa byar, alldeles okänd? Om havren var brödsäd i vissa byar inom socknen, vad anges som orsak härtill?
6. Kunde utsädet i gamla tider hållas fullt rent? Eller såddes i själva verket alltid ett slags blandsäd av korn och råg eller korn och havre?
7. Har blandsäd odlats i äldre tid? I så fall: vilka sorter? Skilde man mellan tvebland och trebland? Ansågs blandsäd alltid fordra höstplöjning av jorden? Förekom, att korn och råg såddes tillsammans, men bärgades på olika tider?
8. Odlades ärter i någon större utsträckning? Funnos byar, i vilka ärter alls ej odlades? Vilka sorter använde man (gråärter, vitärter)? Ingingo ärter både i kokmjölet och i bakmjölet?
9. Odlades rovor på svedjelanden? på åkerjord? Kände man till olika sorter (runda; avlånga)? Ansågos rovor gå särskilt väl till på nyodlingar?
10. Odlades kålrötter någonsin på annat sätt än i täppor (kittar)? Giv några ungefärliga uppgifter, som ge vid handen, om kålrotsod-

lingen varit av stor eller ringa betydelse i bygdens hushållning!

11. Finnas uppgifter om hela socknar eller enstaka byar, där lin ej odlats? Hur skaffade man på dessa orter sitt behov av lin? Förekom det i någon bygd, att man endast delvis kunde täcka sitt behov av lin genom egen odling? Kände man till olika linsorter (trösklin, springlin)? Finnas några uppgifter om, att lin såtts på svedjefallen?

12. Finns säkert minne av, att hampa odlats i socknen? Finnas möjligen uppgifter om byar, vilka alls ej bedrivit hampodling? Odlades hampan alltid på en och samma särskilt härför avsedd hampåker (hamplott)?

13. Odlades humle på annan plats än invid en vägg eller ett plank? I så fall: hur? Fick man humle utöver det egna behovet? Hur användes detta överskott? Gavs tionde av humle?

14. Finns möjligen något minne av, att någon hört gammalt folk berätta om den tid, då potatis ej fanns? Finnas några uppgifter om potatissorter, som användes i äldre tid (bråpäror, tågpäror)?

15. Förekommo trädgårdar? Vad växte det i dem? Hur var trädgården anordnad?

16. Vilka växter odlades i täppa (kätte, kålkätte etc.)? Förekom något slags växling i fråga om täppans användning, eller satte man samma växt år efter år? Lades täppan med vissa mellanrum (t.ex. vart 3:e eller 4:e år) i träde? Var det speciellt kvinnornas sak att sköta täppan?

17. Finnas inom socknen minnen av enskiftesbruk (sådan anordning, att man på en viss åker odlade säd år efter år, till dess att åkern var utsugen)? Odlades därvid endast ett sädesslag, eller växlade man om t.ex. med korn och havre? Vilka ansågos tecknen vara till, att det ej vidare lönade sig att beså en åker? Nämn exempel på, hur många år i rad en och samma åker kunde besås t.ex. med korn eller med havre? Kunde det sedan inträffa, att den övergavs för alltid? Om ej: hur lång tid kunde åkern få vila? Kunde det hända, att man på ett eller annat sätt växlade om med olika slags korn eller olika slags havre?

18. Finnas inom socknen minnen av verkligt tvåskiftesbruk eller treskiftesbruk eller fyrskiftesbruk? Lades alltså efter en bestämd plar antingen hälften eller tredjedelen eller fjärdedelen av gårdens åkerjord i träde varje år (trädeslag)? Ägde trädesläggningen möjligen rum

efter en för flera gårdar eller för hela byn gemensam plan, så att vissa inhägnade områden (gården, kittar), i vilka ett flertal gårdar hade andel, samtidigt trädeslades? Redogör i detalj för hithörande förhållanden, betraktade från en gårds synpunkt!

19. Om minnen ej finnas av verkligt tvåskiftes- eller treskiftesbruk; men dock av viss växling mellan olika odlingsväxter och träda, redogör i detalj för varje särskild bys praxis på området, alltid börjande med trädan som n:o 1! Var det en tillfällighet, i vilken ordning trädesåret inträdde för de olika åkrarnas del? Eller kan man tala om något slags system på detta område?

20. Förekom det, att man sådde något på särskilt inhägnade stycken av trädan (kittar)? I så fall: vad (ärter? rovor? kålrötter? potatis? blandsäd? lin? hampa?)? Hur pass stor del av trädan kunde vara upptagen på detta sätt?

21. Förekommo lindor redan före klöverns och timotejens tid? Åstadkommos de enbart genom att åkern lades igen, eller sådde man något slags höfrö? Varifrån fick man i så fall det? Ingick lindan under denna tid i något slags växtföljd?

22. Förekom något slags växling vid odlingen av rovor? lin? hampa? humle? Om så ej var fallet, hur många år kunde en linåker etc. bära skörd utan att trädas? När den trädades, för hur lång tid brukade detta ske?

23. Hade man i gammal tid några föreställningar om, att vissa odlingsväxter (t.ex. ärter) antingen "gödde" jorden eller på ett alldeles särskilt sätt utsögo jorden?